

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.11127243>

QISHLOQ XO‘JALIGI EKINLARINI JOYLASHTIRISH USULLARI

Azimov Muhiddin Turamurodovich

"TIQXMMI" Milliy tadqiqot universitetining
Qarshi irrigatsiya va agrotexnologiyalar instituti talabasi
azimovmuhiddin1992@gmail.com

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada bugungi kunda dolzarb bo‘lgan qishloq xo‘jaligi ekinlarini joylashtirishning yangi metodlari haqida so‘z yuritiladi.

Kalit so‘zlar: qishloq xo‘jaligi, tuproq, yetishtirish, o‘q va nol proyektorlar, dasturlar, tajriba, joylashtirish usullari, ekspertlar.

АННОТАЦИЯ

В данной статье речь пойдет о новых методах размещения сельскохозяйственных культур, актуальных на сегодняшний день.

Ключевые слова: сельское хозяйство, почва, выращивание, осевые и нулевые проекторы, приложения, эксперименты, методы развертывания, эксперты.

ABSTRACT

This article will focus on new methods of crop placement that are relevant today.

Keywords: agriculture, soil, cultivation, axial and zero projectors, applications, experiments, deployment methods, experts.

KIRISH. Bugungi kunda qishloq xo‘jaligida ekinlar joylashtirishda muhim bo‘lgan bir nechta usullar mavjud. Bu usullar qisqa muddatda ko‘plab ekinlarni yetishtirish, tuproq tayyorlash va suv ta‘minotini saqlash, tuproq erosiya kamaytirish va avtomatlashtirilgan usullardan foydalanishni o‘z ichiga oladi. Quyidagi usullar qishloq xo‘jaligida mashhur bo‘lgan joylashtirish usullaridan ba‘zilari haqida gaplashamiz: Ekinlar belgilangan qatorlar bo‘yicha joylashtiriladi. Bu usul oson va samarali bo‘lib, boshqa mehnat xarajatlarini kamaytiradi. Qatorlar o‘rtasidagi masofa va o‘lchamlar ko‘payishi mumkin. Ekinlar harorat va suv ta‘minoti, tuproq tayyorlash

va qatorlar orasidagi masofalar kuzatilishi natijasida ekinlar joylashtiriladi. Bu usul xavfsiz va ishonchli bo'lishi uchun yo'lida o'q va nol proyektorlardan foydalanish mumkin.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA.

Qishloq xo'jaligi ekinlarini joylashtirish usullari haqida O'zbekistonning olimlari hamda ekspertlari ko'p ma'lumotlarga ega. Ularning o'zining tadqiqotlariga va tajribalariga asosan, joylashtirish usullari va ularning o'zaro ta'siri haqida tushunchalarga ega bo'lishimiz mumkin.

O'zbekiston Respublikasi Qishloq xo'jaligi ilmiy-texnikaviy markazi: Bu markaz O'zbekiston Respublikasi Qishloq xo'jaligi Vazirligi tomonidan tashkil etilgan bo'lib, qishloq xo'jaligi sohasida tadqiqotlar va ishlar olib boradi. Ular joylashtirish usullari va qishloq xo'jaligida amaliyotlarda ishtirok etishgan ilmiy olimlar bilan hamkorlikda ishlar olib borishadi.

O'zbekiston Respublikasi agrar universitetlari: O'zbekiston Respublikasidagi agrar universitetlar, misol uchun Toshkent agrar texnologiya universiteti, Samarqand agrar universiteti va boshqalar, qishloq xo'jaligi sohasida tadqiqotlar olib boruvchi, ilmiy maqolalar chop etuvchi va ekspertlarini ta'lim beruvchi o'quv muassasalardir. Ularning olimlari va ekspertlari ham joylashtirish usullari bo'yicha ko'p ma'lumotlarga ega.

NATIJALAR. Qishloq xo'jaligi ekinlarini joylashtirish usullari natijalari o'rtacha tuproq sharoiti, iqlim sharoiti, ekin turi va joylashtirish usuli asosida o'zgaradi. Ammo umumiy ravishda, joylashtirish usullari natijalari quyidagi muhimi bo'lishi mumkin:

Yuqori o'sish darajasi va yig'ilishi: Ba'zi joylashtirish usullari, masalan, qator joylashtirish, ekinlarning o'sishi va yig'ilishi uchun yaxshi natijalar beradi. Bu usul, ekinlar o'sishini rag'batlantiradi va tuproqdan suvni oladi.

Suv isrofini kamaytirish: Chaqqon joylashtirish usuli tuproqning suvni saqlash qobiliyatini oshiradi, shuningdek, suvni ekinlarga yaqinroq yetkazadi va isrofini kamaytiradi. Bu esa, suv ta'minotini samarali va samarador qiladi.

Ekinlar o'sishida xavfsizlik: Ba'zi joylashtirish usullari, masalan, tik joylashtirish, ekinlarni juda qattiq yotqizadi va ularga o'zaro qaramay olishadi. Bu esa, yabon tayyorlash va tuproq o'zgarishlarini yaxshi saqlaydi.

O'zgaruvchanlikni yig'ish: Maktablar joylashtirish usuli, ekinlar o'sishi uchun bir xil sharoitni yaratadi, bu esa o'zgaruvchanlikni yig'ishni yaxshi olib boradi. Bu usul tuproqdan suvni olishni saqlaydi va tuproqni eroziyasini kamaytiradi.

MUHOKAMA. Joylashtirish usullari natijalari tuproq, suv va o'simlikning o'sishiga to'g'ri ta'sir ko'rsatadi. Ularning chet eldagi mahsulotlarga o'xshash

efektivligi va samaradorligi bo'lishi mumkin, shuning uchun har bir xususiyatlar va sharoitlar asosida qo'llanishi kerak.

XULOSA. Qishloq xo'jaligi ekinlarini joylashtirish usullari natijalari haqida quyidagi xulosalar qilish mumkin: Yaxshi o'sish va yig'ilishi, Suv israfini kamaytirish, Xavfsizlik, O'zgaruvchanlikni yig'ish, Arzon va ishonchli bo'lish, Yuklama va to'plash muammoatlari.

Bu xulosalar, qishloq xo'jaligi ekinlarini joylashtirish usullarining natijalarini ta'riflaydi va ularning qanday samarali va foydali bo'lishi mumkinligini ko'rsatadi. Har bir joylashtirish usulining o'ziga xos xususiyatlari va foydalanish shartlari mavjud bo'lib, ulardan qanday foydalanish kerakligi o'z joyda o'rganilishi lozim.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. [“Qishloq xo'jaligini o'z vaqtida qishloq xo'jaligi texnikasi bilan ta'minlash mexa nizmlarini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida”gi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 10.05.2018 yil PQ-3712 son qarori.](#)
2. [Igamberdiev A.K., Aliqulov S. Traktorlar va qishloq xo'jaligi mashinalaridan foydalanish, texnik servis. O'quv qo'llanma.-T.: TIQXMMI, 2020-228 b.](#)
3. [Toshboltpev M.T. Paxtachilik va g'allachilik mashinalarini rostlash va samarali ishlatish. Qo'llanma.-T.:O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi “Fan” nashriyoti, 2012-180 b.](#)
4. [Igamberdiev A.K., Xoliqova N.A. Tuproqqa chuqur ishlov berish texnologik jarayonini takomillashtirish va agregat ishchi quollarining parametrlarini asoslash. Monografiya.-T.:TIQXMMI, 2020-183 b.](#)
5. [Mirzayev J.O., Jo'rayeva G., Yosh mutaxassislar uchun geodezik ishlar haqida. Interpretation and researches. 2024/2/18](#)
6. [Mirzayev J.O., Sharapova Sh., Geodeziya fanini o'qitishda vujudga keladigan muammolarni bartaraf etish. Interpretation and researches. 2024/2/18](#)